

I s m e r t e t é s e k .

1./

A SZOVJET BIBLIOGRÁFIÁK BIBLIOGRÁFIÁJA.
1956..

A szovjet másodfoku bibliográfia 1956. évi kötete e jelentős vállalkozásnak immár 12. darabja. Ebben a formájában először 1941-ben látott napvilágot és az 1939. év anyagát ölelte fel.

Az eddig megjelent kötetek fontosabb adatai a következők:

Tárgyév	Megje- lenés éve	Terje- delem	Feldol- gozott tételek száma	Pél- dány szám	Előállítási idő	
					nyomdába adva	imprimálva
1939	1941	267 p.				
1946	1948	164 p.				
1947	1949	214 p.	3274	1500	49.IV.13.	49.IX.13.
1948	1952	294 p.	3481			
1949	1951					
1950	1951					
1951	1953	207 p.	3341			
1952	1953	228 p.	3574	1500	53.IV.25.	53.X.7.
1953.	1954	226 p.	3443	1500	54.IV.19.	54.VIII.9.
1954	1955	271 p.	4164	1500	55.III.19.	55.VI.9.
1955	1956	314 p.	4857	1550	56.III.29.	56.VII.31.
1956	1957	288 p.	5865	2700	57.V.27.	57.X.10.

1./ Bibliografija szovetszkoj bibliografii. 1956. Moszkva,
Vseszozujznaja Knizsnaja Palata. 288 p.

Az 1940-1945. évekre nem jelent meg.

Előzőleg hasonló jellegű vállalkozás volt B.Sz. Bodnarszkij munkája:

- Bibliografija ruszskoj bibliografii. Bibliograficeszkaja literatura /sz 1913 po 1925 g.vkl./ T.1-3. Moszkva, 1918-1926. Izd. Zsurn. "Bibliograficeszkie Izvesztija".

T.1. 1913-1917.

T.2. 1918-1922.

T.3. 1923-1925.

- Bibliografija ruszskoj bibliografii. Bibliograficeszkaja literatura za janvar'-dekabr' 1929 g.vkl. - Bibliograficeszkie Izvesztija. 1929. 1-4. no. 39-149.p.

Az 1956. évre szóló kötet - lényegében az előző évekhez hasonlóan - felvesz: a./ a Szovjetunióban minden - a tárgyévben - önálló műként megjelent bibliográfiát, b./ időszakosan megjelenő bibliográfiai és dokumentációs kiadványokat, c./ folyóiratokban, egyéb periódikusan - és nem periódikusan megjelenő kiadványokban közölt bibliográfiákat, d./ és az ugyanezen kiadványokban megjelent "rejtett" bibliográfiákat, e./ bibliográfiai szemléket, f./ kiadói, könyvtári katalógusokat, gyarapodási jegyzékeket, g./ folyóiratok egy-, vagy több évet felölelő repertóriumait, /a főrészben tételszámmal csak a több évet átfogó repertóriumok vannak, míg az évi mutatókat a függelékben sorolja fel/, h./ a bibliográfiai munka elméletével, történetével és módszereivel foglalkozó könyveket, cikkeket, valamint bibliográfiai vonatkozású könyvtártani- és egyéb írásokat.

"Rejtett" bibliográfiát csak akkor vesz fel általában, ha az 30, vagy annál több tételből áll. Kivételt tesz egyes speciális témák esetében, mikor a feldolgozott irodalom kis száma ellenére is érdemleges tájékoztatást nyújt és ugyancsak felveszi a személyekre, ezek munkásságára vonatkozó, vagy munkáikat felsoroló olyan bibliográfiákat, melyek a harminc tétel alatt vannak. /Vö. pl. a közölt hasonmás-oldal - a továbbiakban F. - 5300.sz. tételével./

5294 Агишев Я. Народный поэт Габдулла Тукай. Казань, 1956, с. 26. (М-во культуры ТАССР. Респ. лекц. бюро. В помощь лектору). — На правах рукописи. — Татар.

«Литература» (произведения Тукая на татар. яз., 5 назв. и лит. о нем на татар. и рус. яз., 13 назв.)

Украинская литература

5295. Библиография критической литературы о И. П. Котляревском. В кн: Литературно-мемориальный музей И. П. Котляревского в Полтаве. Путеводитель. [Полтава], 1956, с. 70-71. (Полтав. обл. упр. культуры).

20 назв. на укр. и рус. яз.

5296. Булавицкая М. В. Лесь Украинка. Библиогр. указатель. Киев, Изд-во Акад. наук УССР, 1956, 102 с. (Гос. публ. б-ка УССР). 3.000. 2 р. 50 к. — Укр.

Содерж: Даты жизни и творчества. — Перечень основных изданий произведений Леси Украинки за 1936-1954 гг. (36 назв.) и критико-биогр. лит. о ней, опублик. за период с 1938 г. по окт. 1955 г. (ок. 290 назв.) на укр. и рус. яз.

5297. Гимельфарб А. М. Тарас Григорьевич Шевченко. Памятка читателю. М., 1956. 66 с. (Гос. б-ка СССР им. Ленина. Гос. публ. б-ка Укр. ССР). 8.000. 1 р. 55 к.

Содерж: Биогр. справка. — «Читайте произведения Шевченко», 72 назв. — Обзор основных произведений. — Издания произведений Шевченко (в переводе на рус. яз.), опублик. в 1948-1954 гг., 19 назв. — Лит. о нем, 24 назв. — Советы библио-текарю.

5298. [Гуменюк М. П., Куц О. П. и Шаповалов И. И.] Ярослав Галан. Библиогр. указатель. Ред. и вступит. статья П. Козлянюка. Львов, 1956. 83 с. (Львовская б-ка Акад. наук Укр. ССР). 500. Беспл. — Укр.

Содерж: Даты жизни и творчества. — Перечень изданий худож. произведений, публицистич. и др. статей на укр., рус. и польск. яз. и переводов Галана за 1927-1955 гг., а также переводов его произведений на яз. народов СССР и на иностр. яз., всего 431 назв. — Лит. о нем (книги, статьи, худож. произведения и рец. за 1941-1955 гг., 335 назв. на укр. и рус. яз. Прил: Алф. указатель худож. произведений и статей Галана; Указатель имен; Список исполыз. периодич. изданий.

5299. Долина П. Литературное наследие М. Л. Кропивницкого. В кн: Марк Лукич Кропивницкий. Киев, «Мистецтво», 1955, с. 510-23. — Укр.

Перечень драм, комедий, водевилей и др. произведений Кропивницкого за 1863-1910 гг., 55 назв.

5300. Клочья А. Библиография изданий произведений П. Г. Беспощадного. В кн: Клочья А. Павел Беспощадный. Сталин, Обл. изд., 1956, с. 121-22. — Укр.

21 назв. за 1930-1955 гг. на рус. и укр. яз.

5301. Кудин А. И. Библиография основных произведений Владимира Сосюры. В кн: Кудин А. И. Владимир Сосюра. Киев, 1956, с. 84-85. (М-во просвещения УССР. Науч.-метод. кабинет заоч. обучения учителей). — Укр.

Перечень изданий произведений Сосюры за 1921-1954 гг. (43 назв.) и лит. о нем (13 назв.) на укр. и рус. яз.

5302. Сиротюк Н. И. Библиография произведений Николая Трублаини. — Материалы о жизни и творчестве Николая Трублаини. В кн: Сиротюк Н. И. Николай Трублаини. Киев, «Молодь», 1956, с. 165-71. — Укр.

124 назв. произведений Трублаини за 1924-1953 гг. на укр. и рус. яз. и лит. о нем, 26 назв.

5303. Бабышкин О. и Курашова В. Лесь Украинка. Жизнь и творчество. Киев, Гослитиздат Украины, 1955, с. 470-76. — Укр.

«Краткая библиогр.» (основные издания произведений Леси Украинки за 1892-1955 гг., 58 назв. и лит. о ней, 76 назв.) на укр. и рус. яз.

5304. Килимник О. Олесь Гончар. (Обзор творчества). Киев, 1955, с. 99-102. (М-во просвещения УССР. Науч.-метод. кабинет заоч. обучения учителей). — Укр.

«Краткая библиогр.» (издания произведений Гончара, 67 назв. и лит. о нем, 54 назв.) на укр. и рус. яз.

5305. Крыжановский С. Максим Рыльский. Критико-биогр. очерк. М., «Сов. писатель», 1956, с. 174-76.

«Краткая библиогр.» (произведения Рыльского на рус. яз., 22 назв. и лит. о нем, 13 назв.)

5306. Неборячок Ф. М. Максим Рыльский. Лит.-критич. очерк. Львов, Изд-во Львовского ун-та, 1955, с. 59-60. — Укр.

«Краткая библиогр.» (издания произведений Рыльского за 1910-1955 гг., 33 назв. и лит. о нем, 19 назв.) на укр. и рус. яз.

5307. Шлапак Д. Вместе с народом. Укр. советская худож. публицистика периода Великой Отечеств. войны 1941-1945 гг. Киев, Изд-во Киевского ун-та, 1955, с. 195-98. — Укр.

«Краткая библиогр.» (перечень публицистич. произведений рус. и укр. писателей), 91 назв. на рус. и укр. яз.

Франко И. Я.

К 100-летию со дня рождения

5308. [Бережная Н. Р.] Иван Яковлевич Франко. 1856-1916. Краткий библиогр. справочник. Львов, 1956. 24 с. (Львовский гос. ун-т им. Франко. Науч. б-ка). 400. Беспл. — Укр.

Содерж: Список основных изданий соч. Франко, 3 назв. — Переписка Франко,

Könyvek	Folyóirat-cikkek	Hírlapi cikkek	Recenziók	Képzőműv. alk.	Zeneművek	Térképek
Össz.-sz.könyvek.	1907 4100 + H	1926 4350 + H	1934 4270 + NÉ	1934 1810 + NÉ	1931 1560 + NÉ	1931 1000 + --
Ukrán SzK	1924 1470 + HA	1936 2160 + HA	1935 1900 + HA	1937 1748 + FÉ	1954 500 + FÉ	
Észt SzK	1946 1300 + NÉ	1952 + HA	1200			
Tatár AK	-- + NÉ	-- + NÉ	1500			
Verba Jdse. SzK	1926 500 + NÉ	1938 500 + NÉ	1938 500 + HA	1938 500 + HA		
Ruz SzK	1925 600 + HA	1939 600 + HA	1934 600 + HA3X	1934 600 + HA3X		
Omény SzK	1925 500 + NÉ	1938 550 + NÉ	1934 550 + HA	1934 550 + HA		
Uvas AK	1949 600 + --	1952 600 + --	600 + NÉ	600 + NÉ		
Urgiz SzK	1949 700 + --	1956 700 + NÉ	700			
Utt SzK	1949 670 + NÉ	1949 850 + HA	850			
Uzen SzK	1938 800 + --	1938 800 + --				
Uaskir AK	1934 500 + --	1934 500 + --				
Udzsik SzK	1939 400 + NÉ	1939 400 + NÉ				
Turkmén SzK	1930 500 + NÉ	1930 500 + NÉ				
Üzbég SzK	1928 500 + NÉ	1928 500 + NÉ				
Litván SzK	1947 1500 + NÉ	1947 1500 + NÉ				

A táblázat a szovjet nemzeti bibliográfia rendszerében megjelent elsősorban kurrens - kiadványokról igyekszik áttekintést adni. A vízszintes fejtáblákban azon kiadványfajták megnevezése van, melyeket a bibliográfiai feldolgoznak. Az egyes kiadványfajták alatti első függőleges rovatban lévő + jel azt jelenti, hogy létezik a területet feldolgozó, illetve feltáró bibliográfiai kiadvány. A második rovatban két adat van: a felső szám a bibliográfia indulásának évét jelzi, az alsó pedig a megjelenés gyakoriságát 1956-ban. /H-beti; HA-havi; NÉ-negyedévi; FÉ-félévi./ A harmadik rovat - az ugyancsak 1956. évi - példányszámról ad tájékoztatást. Amennyiben valahol adat nem állott rendelkezésre, úgy ezt vízszintes vonallal jelöltük. Ha valamely bibliográfia több kiadványfajta is felölel /pl. az Észt SzK folyóirat -, hírlapi cikket valamint recenziókat tartalmazó kiadványa/ akkor ezt az egyes kiadványfajták rovatain átfutó vízszintes összekötő vonallal jelöltük, a vonal kezdetén a megindulás évét és a megjelenés gyakoriságát, a vonal végén pedig a példányszámot jelölve.

Meg kell végre jegyeznünk, hogy a táblázatban feltüntetett bibliográfiákon kívül még vannak kiadványok, melyek szintén szerves részei a nemzeti bibliográfia rendszerének. /Pl. évi kumulációk - Ezsegodnik - különféle félévi, évi mutatók, valamint az időszaki sajtó szak-kötetekben megjelenő nagy retrospektív bibliográfiája.

Címleírásai az Írásszövetségi Könyvkamara egyéb nemzeti bibliográfiai kiadványainak címleírásaival azonosak. /L.: F./ Minden esetben ad rövidebb vagy hosszabb annotációt és a bibliográfiában feldolgozott tételek számát is közli.

Szakrendi beosztása ugyancsak az Írásszövetségi Könyvkamara ismert rendszerét követi. Az egyes csoportokon belül az anyag - "léniával" elválasztva - két részre oszlik: az első részben az "önálló"-, míg a másodikban a "tartozék" jellegű bibliográfiák vannak. Az orosz kifejezés szerint "vnutriknizsnaja" - "könyvön belüli" és "prisztatejnaja" - "cikkhez-tartozó" bibliográfiák. /Nálunk hasonló - de nem azonos értelemben emlegetik a "rejtett bibliográfia" kifejezést./

Az egyes csoportok említett kettéosztása feltétlenül értékelő céllal történik; feltehetőleg analóg tendencia érvényesül itt, mint azoknál a bibliográfiáknál, ahol egy-egy csoporton belül első helyen vannak a könyvek /önálló művek/ és külön, ezt követő részben a folyóiratcikkek. Amint ezt a gyakorlatot sem lehet általános alapelvvé deklarálni, mert végülis az adott bibliográfiai összeállítás anyagának jellege és a feldolgozás rendeltetése dönti el a kérdést az adott esetben - úgy ez a /feltételezett/ analógia sem szerencsés. A megosztás elvi- és gyakorlati egyenlenségeket okoz. /Vö. F.5296. és 5303; 5300. és 5303-5307. tételeket./ A probléma részletesebb elemzést érdemel.

Az egyes részeken belül az anyag betűrendben van. Az egész anyagon átfutó tételszámozást alkalmaz és minden mutatója e tételszámokra utal.

A Függelékben a következő összeállítások vannak:

1./ A folyóiratok évi mutatóinak jegyzéke - a folyóirat-címek betűrendjében. Ezek a bibliográfia főrészében a tételszámok alatt nem szerepelnek.

2./ Bibliográfiai és referáló folyóiratok betűrendes jegyzéke. A főrészben tételenként, részletes címleírással szerepelnek, itt a rövid cím után a megfelelő tételszám szerepel csupán. - Összesen 152 kurrens bibliográfiát és referáló lapot sorol fel. Ebből 36 tartozik a nemzeti bibliográfia rendszerébe. /Ezek áttekintése a mellékelt táblázatban/. A megmaradt 116 tartalmilag a következőképpen oszlik meg:

Ipar, mezőgazdaság	43
Természet- és orvostudomány	27
Nyelv- és irodalomtudomány	9
Társadalom- és gazdaságtudomány	8
Egyéb humaniora	5
Kultúra, tudomány általában	4
Könyvtártudomány és bibliográfia	1
/Bibliografija Bibliotekovedenija/	
Vegyes tartalom	19

A Tudományos Tájékoztató Intézet /Insztitut Naucsnoj Informacii/ természettudományi és műszaki tartalmu "Referetivnúj Zsurnal"-jai mellett külön fel kell hívunk a figyelmet a Szovjet Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Alap könyvtárának mind mennyiségét, mind pedig tartalmát illetően igen gazdag társadalomtudományi dokumentációs kiadványaira.^{2./}

3./ Általános betűrendes névmutató. A szerzőket a művekben szereplő személyektől azzal különbözteti meg, hogy ez utóbbiak neve után a tételszámot kerek zárójelbe teszi. Ez a gyakorlat a szovjet bibliográfiák névmutatásánál az 1950-es évektől kezdve általános.

4./ Anonim művek betűrendes címmutatója. Címmutatót kapnak az olyan - valójában nem anonim - művek is, melyek szerzőjének neve nem a címlapon szerepel; ilyenkor a szerző neve a címleírás élén, a mi gyakorlatunktól eltérően, szögletes zárójelben van.

/Vö.F./

5./ Recenziók bibliográfiákról és a bibliográfia kérdéseivel foglalkozó művekről. Itt - kiadási évüktől függetlenül - olyan művek szerepelnek, melyekről a tárgyévben jelent meg recenzió. A felsorolás egyébként azt mutatja, hogy a rendkívül gazdag szovjet bibliográfiai irodalom hazai kritikája feltűnően kevés.

/Érdeemes és érdekes lett volna a külföldi szak- és egyéb orgánumban közölt recenziók nyilvántartása is./ A felsorolás szerint 1956-ban a Szovjetunióban mindössze 67 bibliográfiáról és bibliográfiai vonatkozású műről jelent meg kritika, ismertetés, stb.,

2./ A könyvtár bibliográfiai tevékenységéről átfogó ismertetés jelent meg a Szovetszkaja Bibliografija legújabb számában:

ALEKSZEEVA, K.P.: Bibliograficeszkaja rabota Fundamental'noj biblioteki obszesztvennüh nauk Akademii nauk SzSzsZR. - Szovetszkaja Bibliografija, 1959. 1. évf./ no. 26-81.

a következő megoszlásban:

Kiadási év	1952	1953	1954	1955	1956	Összesen
Művek száma	1	1	7	41	17	67
Recenziók száma	1	1	8	46	21	77

A 77 recenzió közül a szaksajtóban /Bibliotekar', Szovetszkaja Bibliografija/ 19, a többi 58 pedig egyéb folyóiratokban és napilapokban jelent meg.

++ ++

A GSEH BIBLIOGRÁFIÁK BIBLIOGRÁFIÁJA 1956. 1957.

A bibliográfiai munka tájékoztató jellege a második világháború után rendkívüli mértékben kiszélesedett. Szembetűnő ez a jelenség /és vele párhuzamosan a megjelent bibliográfiák számának nagyméretű emelkedése/ a szocializmus útjára lépett országokban. Különösen az ötvenes években bontakozott ki sokrétűen - és a kísérletezés, a formakeresés kinövéseitől sem mentesen - a népi demokráciákban a bibliográfiai tevékenység. /Igen szoros kapcsolatban és párhuzamosan a könyvtárak sajátos fejlődésével./

A napvilágot látott bibliográfiák nagy száma, tartalmuk, formájuk változatossága, publicitásuk növelésének igénye számos problémát vetett fel. Egyik ilyen lényeges kérdés volt az áttekinthetőség biztosítása mind regisztrativ, mind pedig indikatív megközelítésekben. A szaksajtó ezekben az években elég sokat beszélt arról, hogy a megjelent bibliográfiák határfoka alacsony és számos, de általában szintén nem túl nagy határfoku megoldási javaslat is elhangzott. Csak négy-öt éve, hogy a könyvészeti munka jobb áttekintése és hatósugarának megnövelése érdekében megindultak a másodfoku bibliográfiák gyűjtésének, illetve szerkesztésének munkálatai.

A GSEH nemzeti bibliográfiája kézzel írt a prágai Nemzeti Könyv-